

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē uttarakāṇḍē

॥ ēkatrimśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkatrīṃśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇasya māhiṣmatyāṃ gamanaṃ tatratyaṃ
rājānamarjunamanupalabhya mantribhiḥ saha tēna
vindhyagiripārśvē narmadāyāṃ snātvā bhagavataḥ śivasya
samārāadhanam

tatō rāmō mahātējā
vismayāt punarēva hi |
uvāca praṇatō vākya -
magastyamṛṣisattamam ॥ 7.31.1 ॥

bhagavan rākṣasaḥ krūrō
yadāprabhṛti mēdinīm |
paryaṭat kiṃ tadā lōkāḥ
śūnyā āsan dvijōttama ॥ 7.31.2 ॥

rājā vā rājamātrō vā
kiṃ tadā nātra kaścana |
dharṣaṇaṃ yatra na prāptō
rāvaṇō rākṣasēśvaraḥ ॥ 7.31.3 ॥

utāhō hataṁvīryāstē
 babhūvuḥ pṛthivīkṣitaḥ |
 bahiṣkṛtā varāstraiśca
 bahavō nirjitā nṛpāḥ || 7.31.4 ||

rāghavasya vacaḥ śrutvā
 agastyō bhagavānṛṣiḥ |
 uvāca rāmaṁ prahasan
 pitāmaha ivēśvaram || 7.31.5 ||

ityēvaṁ bādhamānastu
 pārthivān pārthivarṣabha |
 cacāra rāvaṇō rāma
 pṛthivīm pṛthivīpatē || 7.31.6 ||

tatō māhiṣmatīm nāma
 purīm svargapurīprabhām |
 samprāptō yatra sānnidhyaṁ
 sadāsīd vasurētaṣaḥ || 7.31.7 ||

tulya āsīnnṛpastasya
 prabhāvād vasurētaṣaḥ |
 arjunō nāma yatrāgniḥ
 śarakuṇḍēśayaḥ sadā || 7.31.8 ||

tamēva divasaṁ sō'tha
 haihayādhipatirbalī |
 arjunō narmadām rantuṁ
 gataḥ strībhiḥ sahēśvaraḥ || 7.31.9 ||

tamēva divasaṃ sō'tha
 rāvaṇastatra āgataḥ |
 rāvaṇō rākṣasēndrastu
 tasyāmātyānapṛcchata || 7.31.10 ||

kvārjunō nṛpatiḥ śīghraṃ
 samyagākhyātumarhatha |
 rāvaṇō'hamanuprāptō
 yuddhēpsurnṛvarēṇa ha || 7.31.11 ||

mamāgamanamapyagrē
 yuṣmābhiḥ sannivēdyatām |
 ityēvaṃ rāvaṇēnōktā -
 stē'mātyāḥ suvipaścitaḥ || 7.31.12 ||

abruvan rākṣasapati -
 masānnidhyaṃ mahīpatēḥ |
 śrutvā viśravasaḥ putraḥ
 paurāṇāmarjunaṃ gatam || 7.31.13 ||

apasṛtyāgatō vindhyaṃ
 himavatsannibhaṃ girim |
 sa tamabhramivāviṣṭa -
 mudbhrāntamiva mēdinīm || 7.31.14 ||

apaśyad rāvaṇō vindhya -
 mālikhantamivāmbaram |
 sahasraśikharōpētaṃ
 siṃhādhyuṣitakandaram || 7.31.15 ||

prapātapatitaiḥ śītaiḥ
 sāṭṭahāsamivāmbubhiḥ |
 dēvadānavagandharvaiḥ
 sāpsarōbhiḥ sakinnaraiḥ || 7.31.16 ||

svastrībhiḥ krīḍamānaiśca
 svargabhūtaṁ mahōcchrayam |
 nadībhiḥ syandamānābhiḥ
 sphaṭikapratimaṁ jalam || 7.31.17 ||

phaṇābhiścalajihvābhi -
 ranantamiva viṣṭhitam |
 utkrāmantaṁ darīvantaṁ
 himavatsannibhaṁ girim || 7.31.18 ||

paśyamānastatō vindhyaṁ
 rāvaṇō narmadāṁ yayau |
 calōpalajalāṁ puṇyāṁ
 paścimōdadhigāminīm || 7.31.19 ||

mahiṣaiḥ sṛmaraiḥ siṁhaiḥ
 śārdūlarkṣagajōttamaiḥ |
 uṣṇābhitaptaistr̥ṣitaiḥ
 saṅkṣōbhitajalāśayām || 7.31.20 ||

cakravākaiḥ sakāraṇḍaiḥ
 sahaṁsajalakukkuṭaiḥ |
 sārasaiśca sadā mattaiḥ
 kūjadbhiḥ susamāvṛtām || 7.31.21 ||

phulladrumakṛtōttaṃsāṃ
 cakravākayugastanīm |
 vistīrṇapulinaśrōṇīm
 haṃsāvalisumēkhalām || 7.31.22 ||

puṣparēṇvanuliptāṅgīm
 jalaphēnāmalāṃśukām |
 jalāvagāhasusparśīm
 phullōtpalasubhēkṣaṇām || 7.31.23 ||

puṣpakādavaruhyaśu
 narmadāṃ saritāṃ varām |
 iṣṭāmiva varāṃ nārī -
 mavagāhya daśānanaḥ || 7.31.24 ||

sa tasyāḥ pulinē ramyē
 nānāmuniniṣēvitē |
 upōpaviṣṭaḥ sacivaiḥ
 sārdham rākṣasapuṅgavaḥ || 7.31.25 ||

prakhyāya narmadāṃ sō'tha
 gaṅgēyamiti rāvaṇaḥ |
 narmadādarśanē harṣa -
 māptavān sa daśānanaḥ || 7.31.26 ||

uvāca sacivāṃstatra
 salīlam śukasāraṇau |
 ēṣa raśmisahasrēṇa
 jagat kṛtvēva kāñcanam || 7.31.27 ||

tīkṣṇatāpakaraḥ sūryō
 nabhasō madhyamāsthitaḥ |
 māmāsīnaṃ viditvaiva
 candrāyati divākaraḥ || 7.31.28 ||

narmadājalaśītaśca
 sugandhiḥ śramanāśanaḥ |
 madbhayādanilō hyēṣa
 vātyasau susamāhitaḥ || 7.31.29 ||

iyaṃ vāpi saricchrēṣṭhā
 narmadā narmavardhinī |
 nakramīnavihaṅgōrmih
 sabhayēvāṅganā sthitā || 7.31.30 ||

tadbhavantaḥ kṣatāḥ śastrai -
 rnrpairindrasamairyudhi |
 candanasya rasēnēva
 rudhirēṇa samukṣitāḥ || 7.31.31 ||

tē yūyamavagāhadhvaṃ
 narmadāṃ śarmadāṃ śubhām |
 sārvaabhaumamukhā mattā
 gaṅgāmiva mahāgajāḥ || 7.31.32 ||

asyāṃ snātvā mahānadyāṃ
 pāpmanō vipramōkṣyatha |
 ahamapyadya pulinē
 śaradindusamaprabhē || 7.31.33 ||

puṣpōpahāraṃ śanakaiḥ
 kariṣyāmi kapardinaḥ |
 rāvaṇēnaivamuktāstu
 prahastaśukasāraṇāḥ || 7.31.34 ||

samahōdaradhūmrākṣā
 narmadāṃ vijagāhirē |
 rākṣasēndragajaistaistu
 kṣōbhitā narmadā nadī || 7.31.35 ||

vāmanāñjanapadmādyai -
 rgaṅgā iva mahāgajaiḥ |
 tatastē rākṣasāḥ snātvā
 narmadāyāṃ mahābalāḥ || 7.31.36 ||

uttīrya puṣpāṇyājahru -
 rbalyarthaṃ rāvaṇasya tu |
 narmadāpulinē hṛdyē
 śubhrābhrasadrśaprabhē || 7.31.37 ||

rākṣasaistu muhūrtēna
 kṛtaḥ puṣpamayō giriḥ |
 puṣpēṣūpahṛtēṣvēvaṃ
 rāvaṇō rākṣasēśvaraḥ || 7.31.38 ||

avatīrṇō nadī snātum
 gaṅgāmiva mahāgajaḥ |
 tatra snātvā ca vidhiva -
 japtvā japyamanuttamam || 7.31.39 ||

narmadāsalilāt tasmā -
 duttatāra sa rāvaṇaḥ |
 tataḥ klinnāmbaram tyaktvā
 śuklavastrasamāvṛtaḥ || 7.31.40 ||

rāvaṇam prāñjaliṃ yānta -
 manvayuḥ sarvarākṣasāḥ |
 tadgatīvaśamāpannā
 mūrtimanta ivācalāḥ || 7.31.41 ||

yatra yatra ca yāti sma
 rāvaṇō rākṣasēsvaraḥ |
 jāmbūnadamayaṃ liṅgaṃ
 tatra tatra sma nīyatē || 7.31.42 ||

vālukāvēdimadhyē tu
 talliṅgaṃ sthāpya rāvaṇaḥ |
 arcayāmāsa gandhaiśca
 puṣpaiścāmṛtagandhibhiḥ || 7.31.43 ||

tataḥ satāmārtiharaṃ paraṃ varaṃ
 varapradaṃ candramayūkhabhūṣaṇam |
 samarcayitvā sa niśācarō jagau
 prasārya hastān praṇanarta cāgrataḥ || 7.31.44 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
 uttarakāṇḍē ēkatrimśaḥ sargaḥ ||